

FESTIVALOPENING 1

Solisten en ensembles van Conservatorium Maastricht

- vrijdag 18 september | 15.00 - 15.45 uur
THEATER AAN HET VRIJTHOF, PAPYRUSZAAL

Luciano Berio 1925-2003
Sequenza V voor trombone (1966)

Timothée Ducharme trombone

Galina Oestvolskaja 1919-2006
Symfonie nr.5 'Amen' (1989/1990)

Meirkhan Tleules spreekstem | **Serol Yapici** hobo
Lisa Schiffler trompet | **Twan Bartholomee** tuba
Andrea Armas Batista / Alvaro Sanchez Gallardo
slagwerk | **Theo Carpentier** viool

Aldo Clementi 1925-2011
...Im Himmelreich (1994)

Doris Liu fluit | **Serol Yapici** hobo
Qisheng Dai klarinet | **Lisa Schiffler** trompet
Andrea Armas Batista slagwerk
Alvaro Sanchez Gallardo celesta
Theo Carpentier viool | **Frederica Tirelli** altviool
Aline Thiele cello

Luciano Berio
Sequenza V voor trombone

*Met een korte toespraak door Jim Janssen,
wethouder cultuur van de gemeente Maastricht.*

Berio - Oestvolskaja - Clementi

Licht en donker

De in geestelijke duisternis verkerende mens streeft naar het licht, zoekt naar een verlossend antwoord op al zijn vragen. Galina Oestvolskaja heeft deze menselijke queeste in haar *Vijfde Symfonie 'Amen'* op de woorden van het Onze Vader op indringende wijze tot uitdrukking gebracht. Mysterieus en futuristisch als een reis naar het heelal klinkt Aldo Clementi's visioen van het hemelrijk. Berio's *Sequenza V* is een meditatie voor trombone solo. De associatie met de bijbelse bazuinen dringt zich op. Het werk vormt de passende omlijsting van dit tot nadenken stemmende concert.

Berio - Monoloog

'Alleen uitbreiding van muzikale middelen – in de meest omvattende zin – biedt kans op vernieuwing van de muziek van nu.' Het is verbazingwekkend wat Luciano Berio (1925-2003) in de roerige jaren vijftig en zestig aan nieuwe klankmiddelen zoal bijeengebracht heeft. De componist werkte met reeksen – al heeft hij zich nooit helemaal met de abstracte rekenmethodes van de serialisten ingelaten –, elektronische en aleatorische middelen, nieuwe instrumentale speeltechnieken, ruimtelijke klankeffecten en fonetische geluiden. Later kwamen er nog traditionele en folkloristische

middelen en stijlcollages bij (het indrukwekkendst bijeengebracht in zijn beroemde *Sinfonia* 1968/1969), dit allemaal met het doel een 'theater van het luisteren' te creëren. Ook de in totaal veertien *Sequenze*, ontstaan tussen 1958 en 2002, staan in het teken van een 'uitbreiding van middelen'. Het gaat om experimentele stukken voor een bepaald instrument (of zangstem), een soort theatrale (luister-) performances voor een solist. In *Sequenza V* uit 1966 is dit de trombone. De trombonist gedraagt zich als een tussen tegenstrijdige gevoelens heen en weer geslingerd individu. Uiteenlopende blaas- en speeltechnieken, hijgen, fluisteren en gesticuleren behoren tot het klankpalet van Berio's intrigerende monoloog.

Oestvolkskaja - Aanroeping

De muziek van Galina Oestvolkskaja (1919-2006) weer spiegelt als geen andere de duisterste periode van de sovjet-dictatuur. In de jaren veertig van de vorige eeuw ontwikkelde de Russische componiste gedurende haar

studietijd bij Sjostakovitsj een onmiskenbaar eigen stijl, waarvan de radicaliteit op haar leraar grote indruk heeft gemaakt. 'Ik heb niet jou, maar jij hebt mij beïnvloed', zou Sjostakovitsj eens tegen zijn studente hebben gezegd. Oestvolkskaja's klanktaal lijkt uit mystiek-archaïsche oergronden op te stijgen: karig, sober en zonder traditioneel voorbeeld. Haar composities – monolithische klankblokken – lijken een en al aanklacht. Ze klinken als vertwijfelde boodschappen van een mens die gevangen zit in een donkere kerker. Tot aan het begin van de jaren negentig was deze 'streng stem uit het zwarte gat Leningrad' (Viktor Soeslin) zowel in Rusland als in het Westen volledig onbekend. Haar latere succes lijkt de toen al zeventigjarige, schuwe en zwijgzame componiste onberoerd te hebben gelaten. Kale klanken, bezwerende slagen op een houten doos en de toonloze stem van een spreker die in het Russisch het Onze Vader (Otsje nasj) declameert, spreken in haar *Vijfde Symfonie 'Amen'* uit 1989/1990 tot de verbeelding.

Luciano Berio

Galina Oestvolskaja

De in het Russisch gezongen tekst vertaald:

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd, uw rijk kome,
uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.

Onze Vader! Vader! Vader! Onze Vader!

Geef ons heden ons dagelijks brood,
en vergeef ons onze schulden, (3x)
zoals wij ook vergeven aan onze schuldenaren.

Onze Vader! Vader! Vader! Onze Vader!

En breng ons niet in beproeving,
maar verlos ons van de kwade. (2x)

Onze Vader! Vader! Vader! Onze Vader!

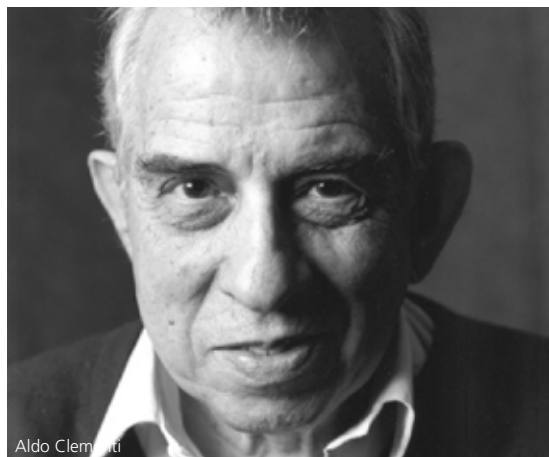
Want van U is het koninkrijk en de kracht
en de heerlijkheid in eeuwigheid. Amen.

Clementi - Buiten tijd en ruimte

Aldo Clementi (1925-2011) is geboren en getogen in het Siciliaanse, aan de voet van de Etna gelegen, Catania, evenals een beroemde voorganger, de opera-componist Vincenzo Bellini. En net als deze stak

Clementi ter voortzetting van zijn muzikale studies over naar het Italiaanse vasteland en maakte aldaar carrière. Hij volgde in 1952 cursussen bij Goffredi Petrassi in Rome, werkte samen met Bruno Maderna in de Studio di Fonologia in Milaan en bezocht tussen 1955 en 1960 regelmatig de Darmstädter Ferienkurse. Hij leerde daar Karlheinz Stockhausen kennen en hield zich bezig met elektronische muziek en seriële technieken. Clementi was een vertegenwoordiger van de muzikale avant-garde van na 1945 en had een tamelijk radicale opvatting van kunst. Clementi in de jaren zestig: 'Sinds enkele jaren denk ik dat muziek en kunst in het algemeen de bescheiden taak zou moeten hebben zijn eigen einde ofwel uitsterven te beschrijven.' De componist verafschuwde de dramatische ontwikkelingen en 'krachteloze symbolen van de dialectiek' in de traditionele klassieke muziek en pleitte voor een muziek op de rand van het zwijgen. Ook in ...*Im Himmelreich* uit 1994 (wereldpremière in hetzelfde jaar in Amsterdam) ziet hij af van dialectische confrontaties. Traag voortstromende mysterieuze klanken en klokkentonen verlenen het werk het karakter van een ritueel – met christelijk-religieuze connotatie. De componist lijkt zich in een onbekende lege ruimte te bewegen. Clementi's hemelrijk lijkt niet zozeer op een paradijselijk oord van berusting, maar meer op een oord van ongewisheid, eenzaamheid en verlorenheid, op een vreemde plek ergens in het universum, buiten tijd en ruimte. ♦

Christiane Schima

Aldo Clementi

Festivalopening 1 · 2 · 3

De hoeveelheid publiek die we andere jaren konden verwelkomen, mogen we bij de geldende afstandsmaatregelen niet in Theater aan het Vrijthof ontvangen. Daarom verdelen we de doorgaans driedelige festivalopening over evenzovele locaties. Op elke plek is er een speech, op elke plek is er een gratis concert en een sprookje als verrassing.

1. Solisten en ensembles van Conservatorium Maastricht | THEATER AAN HET VRIJTHOF, PAPYRUSZAAL | 15.00-15.45 uur

2. Schola Maastricht & Lingua e Musica | SINT SERVAASBASILIEK | 15.00-15.45 uur

3. Irene Kurka | SINT JANSKERK | 15.00-15.45 uur

❖ Spectra | Gérard Grisey · Quatre chants pour franchir le seuil

zondag 20 september | 13.30 - 14.15 uur | THEATER AAN HET VRIJTHOF, PAPYRUSZAAL | entree € 18

Spectra | Filip Rathé dirigent **Juliet Fraser** sopraan

Een geheel eigen klankwereld schept Gérard Grisey met zijn *Quatre chants pour franchir le seuil* (vier liederen om de drempel over te gaan). Muziek die doet denken aan die van collegacomponist Claude Vivier en die het tijdsbesef beïnvloedt. Ongewild componeerde Grisey met zijn *Quatre chants* zijn zwanenzang: kort na de voltooiing ervan werd een hersenbloeding hem fataal. In dit negendelige werk voor sopraan en groot ensemble flankeren slagwerkpassages de vier liederen (dood van de engel, dood van de beschaving, dood van de stem, dood van de mensheid) op achtereenvolgens christelijke, oud-Egyptische, oud-Griekse en Mesopotamische teksten. Vier culturen die de vergankelijkheid van het bestaan belichten.

*Dit concert wordt opgenomen door L1 voor uitzending door L1 of NTR (NPO Radio 4)
op een nader te bepalen datum en tijd | zie www.musicasacramaastricht.nl.*

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht. Filmselectie i.s.m. Lumière.

DIRECTEUR-BESTUURDER Jean Boelen, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht
PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (voorzitter), Jos Leussink (adviseur), Sylvester Beelaert, Fons Dejong, Bas Geerts en Susanne Vermeulen

RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs (voorzitter), Michel Cobben, Barbara de Heer, Bas Huyser, Eddy Klomp en Lieke Wijnia (aspirant)

PROJECTLEIDING & FONDSSENWERVING Fons Dejong **MARKETING & PUBLICITEIT** Hetty van Dongen **PRODUCTIE** Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzter, Sylvester Beelaert en Fons Dejong **VORMGEVING** Philip Leussink **UITBALIE** Flora Minis en Susan Meisen **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Sander Ronden **FACILITAIR** Nandi Nijsten / Mandy Walls **FINANCIËN** Martijn Dekker / Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, Elisabeth Strouven Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, Lira Fonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-) locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren. **MEDIAPARTNERS** NPO Radio4, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding www.musicasacramaastricht.nl/vriend.

STICHTING MUSICA SACRA Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
info@musicasacramaastricht.nl • www.musicasacramaastricht.nl

[f facebook.com/MusicaSacraMaastricht](https://www.facebook.com/MusicaSacraMaastricht) • [@FestivalMSM](https://twitter.com/FestivalMSM) | #MSM2020